რედაქცია:
ფრეილინის ქუჩა, № 13.
ტფილისი
ხელის მომწერნი გაზეთის დასაკვეთად მიჰმართავენ რედაქციას დილის 10 საა იდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე და „წერა-კითხ. გამავრცელ. საზ.“ წიგნის მაღაზიას.
ტელეფონი № 363.

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გამოცემა.

გაზეთის ფასი:
ერთის წლით 6 მან., ნახევარის წლით 4 მან.
თითო ნომერი 3 კაპ.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 10 კ., მეოთხეზედ 5 კ.
Тифлисъ, Фрейлинская № 13
Редакція „Цнобисъ Пурцели“.
Телефонъ № 363

ორშაბათს, 3 თებერვალს, დილის 10 საათზე, რომის კათოლიკეთა ღვთის-მშობლის მიძინების ეკკლესიაში შესრულდება წირვა და პანაშვიდი მიცვალებულის ამავე სამრევლო სკოლის მასწავლებლის

იაკობ იოსების ძე ლაზარაშვილის

სულის მოსახსენებლად. აუწყებს რა ამა ზემოხსენებულ ეკკლესიის მზრუნველობა, სთხოვს განსვენებულის ნაცნობთა და მეგობართა, მობრძანდნენ აღნიშნულ დროს წირვასა და პანაშვიდზე. (3—1)

გრიგოლ ნიკოლოზის ძე პაპიტაშვილი სთხოვს ნათესავებს და ნაცნობთ მობრძანდნენ ხვალ, 1 თებერვალს, შუადღის 12 საათზედ მეორმოცე დღის შემდეგ გარდაცვალებისა საყვარელის ცოლისა

სალომე გიორგის ასულის

სულის მოსახსენებლად პანაშვიდზედ ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკკლესიაში.

ამ მომდინარე 1897 წლისთვის
მიიღება ხელის მოწერა ყოველდღიურ გაზეთ

„ცნობის ფურცელზედ“

ვინც წლიურად დაიკვეთავს გაზეთს, მას მიეცა მუქთად 1897 წლის დიდი „საქართველოს კალენდარი“, შედგენილი გრ. გუნიას მიერ.

გაზეთის ფასი: ერთის წლით 6 მან., ნახევარის წლით 4 მან., ერთის თვით 60 კაპ.

სხვა ვადით გაზეთის დაკვეთა არ შეიძლება.

თითო ნომერი ღირს ყველგან 3 კაპ.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 10 კ., მეოთხეზედ 5 კაპ.

იმ ხელის მომწერთა, რომელთაც წლიურის ფასის ერთბაშად შემოტანა გაუძნელდებათ, რედაქცია შეღავათს აძლევს: ხელის მოწერის დროს 2 მანათი წარმოადგინონ და მერმე ყოველ თვე-და-თვე თითო მანათი, ვიდრე 6 მანათს შეასრულებდნენ.

ადრესი რედაქციისა: Тифлисъ, Фрейлинская, № 13.
Редакція „Цнобисъ Пурцели“.

ქართულ და დაღისტნურ ღვინოების სამრეწველო-სავაჭრო ფირმა

ანკარა

ა. თურქისტანიშვილისა და მის დისწულის გ. თოიძისა.
(პორტ-პეტროვსკაში)

იწვევს ამხანაგებათ ამ საქმეში მონაწილეობის მიღების მსურველთ; საწევრო გარდასახადი 500 მანათია, რომელიც შეიძლება წვრილ-წვრილათაც გადაიხადონ. დაწვრილებითი პირობის შეტყობის მსურველთ მიჰმართონ ამ ადრესით:

Портъ-Петровскъ. Владѣльцу фирмы „Анкара“, Гр. Ив. Тоидве.

P. S. ამხანაგობას ჰსურს, თუ საკმარისი თანხა შეუდგა, ტფილისში გაჰმართოს თავისი განყოფილება. შეიძლება რამდენიმე პაის შეძენა. (4—4)

თავ. დიმიტრი მაჭუტაძის და თეიმურაზ ჩაჩავას

ხე-ტყის ქარხანა

კოდორი, სოხუმის ოლქში

ქარხანა ღებულობს ყოველგვარ შეკვეთას დახე ხილ ხე-ტყის მასალებისას. ქარხანაში გამართულია სახერხი მანქანები და სხვა-და-სხვა მოწყობილობა ამ საქმისათვის.
ერთად-ერთი ქარხანაა მთელს-კავკასიაში, რომელიც ამზადებს

წაბლის ფიცრებს

ყოველგვარ ზომისას, 3 არშინიდან მოყოლებული 12-მდე და აგრეთვე სხვა-და-სხვა სისქისას და განისა.

ფასი მასალებისა მეტად იაფია

დამდეგის წლის მაისიდან გაიხსნება უმთავრესი საწყობი ქარხნისა ქ. ბათომში. სურველთ შეუძლიანთ ქარხანას მიჰმართონ შემდეგის ადრესით: ოჩემჩირეში თეიმურაზ ჩაჩავას, ბათომში თავ. დიმ. მაჭუტაძეს. ფოსტის ადრესი: Батумъ: кн. Димитрію Мачутадзе, ანუ Очемчиры, Теймураву Чачава. (300—29)

ტფილისის მაზრის თავად-აზნაურთა ჩვეულებრივი კრება. ოცდა-რვა მომავალ თებერვალს მოხდება **ჩვეულებრივი კრება ტფილისის მაზრის თავად აზნაურთა, ტფილისის კეთილშობილ დეპუტატთა კრების კანცელარიის სადგურში, სასახლის ქუჩ.**, თავად-აზნაურთა სახლში.

აღმასრულებელი ტფილისის მაზრის კეთილშობილთა წინამძღოლის თანამდებობისა მიხეილ პეტრეს ძე ისარლოვი აუწყებს ამას თავად-აზნაურობას ტფილისის მაზრისას და უმორჩილესათ სთხოვს მათ, წარმოუდგინონ საბუთნი თავიანთ უფლებაზედ, რომლითაც შეეძლოსთ დასწრება არჩევანებში და თავად-აზნაურთ საქმეების განხილვაში. ხსენებულნი საბუთნი უნდა წარმოუდგინონ წინათვე, ვიდრე კრება დაიწყობოდეს, დეპუტატთა კრების კანცელარიაში, ჩასაწერათ სიაში. (3—3)

ექიმი
ყ. მ. ჩიქოვანი
ავადმყოფს იღებს ყოველ დღე დილის 11—12 საათამდე და საღამოს 6—7 მდე.
მიხეილის ქუჩა, № 16.

„ახალი მკითხველი“
მიიღება ხელის-მოწერა 1897 წლის გამოცემებზე.
ფასი მთელი წლისა **3** მანათი.
შეიძლება თითო მანათობითაც პირველ სამ თვეში ხელის-მოწერის დღიდგან.
ადრესი: *Тифлисъ. „Новый Читатель“. Ивану Павловичу Ростомову.* (30—23)

პირველი კერძო სამკურნალო
ექიმის ნავასარდიანისა
(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).
ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე. კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათ. იმათ, ვისაც სჭირს: სნეულებანი სახირურგიო, ვენერიული და სიფილისი.

ვ. მ. ჩიქოვანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

მქ. ქალი ა. ი. დუნაევა-რუდენკო 11—12 საათ. სნეულებანი: დედათა სქესისა და ბავშვებისა.

ზ. ი. ბაბანასიანცი—დილის 10—11 ს. ქალთა სენით ავადმყოფებს, ოთხშაბათობით, პარასკეობით და შაბათობით; და $1^1/_2$—2 საათ. ორშაბათობით, სამშაბათობით და ხუთშაბათობით.

ი. ფ. პროტასევიჩი. 12—1 საათ. სნეულებანი: ყურისა, ყელისა, ცხვირის და გულ-მკერდისა ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკ.

ა. მ. ზუგინოვი. 12—1 საათამდე. შინაგან, ბავშვთა და ნერვის ავადმყოფობისა, სამშაბათ, ხუთშაბათ და შაბათობით.

ა. ზ. კარაპეტიანცი. 1—$1^1/_2$ საათ. სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით:

ი. ფ. პროტასევიჩი. 5—6 საათ. სამშაბათს, ხუთშაბათს და შაბათს.

ა. მ. ზუგინოვი. 5—6 საათ. ორშაბათ, ოთხშაბათ და პარასკეობით.

ა. გ. გურკო, 6—7 საათ. სნეულებანი: სიფილისი, ვენერიული, შინაგანი და კანისა.

ა. გ. გურკო. გამოიკვლევს ქიმიურად და მიკროსკოპიულად შარდს, ნახველს, სისხლს, რძეს და სხვ.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიცა აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი. (წ).

სამკურნალო და ამბულატორია
ს. ბ. თოფურიასი
ქუთაისში

სამკურნალოში 40 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმყოფნი: **შინაგანისა, ნერვების, საქირურგო, თვალისა და დედათა ავადმყოფობისანი.**

გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.

ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგანს და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს **ს. .ბ თოფურია.** საქირურგიო ავადმყოფობას და სიფილისს—**ფ. ქ. ზერრატი.**

დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი **მ. თ. კოგანი.**

თვალების ავადმყოფობას—**ი. ქ. ვარშავსკი.**

ამბულატორიაში არის კაბინეტი, საქიმიო და საბაქტეროლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისთვის და მასაჟისთვის.
სამკურნალოს დირექტორი **ს.ბ. თოფურია.**
(წ.)

დეპეშა

გაზეთ „ცნობის ფურცლისა“.
„რუსეთის სატელეგრაფო სააგენტოსაგან“).
28 იანვარი.

ჰამბურგი. ბრბომ, რომელიც უმეტეს ნაწილად მცირე წლოვანთაგან შესდგებოდა, ღამის 9 საათზედ საშინელი უწესობა მოახდინა ბაზარში. პოლიციელებმა მრავალი კაცი დაატყვევეს. რამდენიმე კაცი დაიჭრა კიდეც. შუაღამისას ბაზრის მახლობელ ქუჩებში ხელ-ახლად მოხდა უწესობა. ამ დროს სამი პოლიციელი და რამდენიმე მოქალაქე მძიმედ დაიჭრა. ერთს ქუჩაზედ ხალხმა დაამტვრია გაზის ფარნები. ფანჯრებიდგან ცხელს წყალს ასხამდნენ პოლიციელებს, ბოთლებსა და ქვებს ესროდნენ. პოლიციელებმა უკან დაიწიეს, მაგრამ მალე განახლებულის ძალით დაბრუნდნენ და წესიერება აღადგინეს.

ლონდონი. გაზეთს ,,Times‘‘-ს 26 იანვარს კანეიდგან დეპეშით ატყობინებენ, რომ ქალაქი ამ ჟამად მხოლოდ მაჰმადიანებსა და ოსმალთა ჯარის-კაცების ხელშიაო. ახლად დაარსებული ჟანდარმთა რაზმი ასეთს გარემოებაში ძნელად თუ რასმეს გააწყობს მშვიდობიანობის დასაცველადაო. სტამბოლიდამ კრიტის მთავრობას ბრძანება მიუვიდა, რომ ინგლისის მაიორს ჟანდარმთა რაზმის დროებით უფროსად ნუ აღიარებთო.

სტამბოლი. საკრებულო და გალატის ეკკლესიებში დემონსტრაციები მოახდინეს მსოფლიო პატრიარქის წინააღმდეგ.

გუშინდელი დეპეშა

29 იანვარი

პეტერბურგი. შავი-ჭირის წინააღმდეგ საბრძოლველად შემდგარმა კამისიამ 28 იანვარს დაადგინა: 1) გაიგზავნოს ინდოეთში ექიმები შავი-ჭირის ადგილობრივ შესასწავლად; 2) აეკრძალოს რუსეთის ქვეშევრდომ მაჰმადიანთ წელს მეკაში სალოცავად წასვლა და აგრეთვე რუსეთის ქრისტიანეთაც აღმოსავლეთის წმიდა ადგილებში წასვლა; 3) საკმაოდ მომზადდეს ექიმის იერსენის მიერ შავი-ჭირის საწინააღმდეგოდ მოგონილი შედედებული სისხლი; 4) გაიგზავნოს იმ ადგილებში, საცა უფრო შიშია შავი-ჭირის შემოტანისა, კამისიისგან ამორჩეული კაცები კამისიის მიერ დადგენილ ღონისძიებათა განსახორციელებლად; 5) გამოცხადდეს ,,პრავ. ვესტ.‘‘-ში ყოველი ცნობა შესახებ შავი-ჭირის გავრცელებისა და კამისიის მოქმედებისა და მისგან მიღებულ ღონისძიებათა შესახებ.

ზემო აღნიშნულიდგან სჩანს, რომ მთავრობისაგან მიღებულია ყოველი ღონისძიება, რათა იმპერია დაფარულ იქმნეს შავი-ჭირისაგან, და ამ ჟამად არა სჩანს ისეთი ნიშნები, რომელიც შიშსა ჰბადებდეს რუსეთში შავი-ჭირის შემოტანის შესახებ.

ბერლინი ,,naccou. reit‘‘ ამბობს, ინგლისს ჩვეულებად აქვს თავისი საქმეები გამოაწყოს იმით, რომ ევროპის ხალხთა შორის უთანხმოება ჩამოაგდოს და ომი ასტეხოსო. ეხლაც ასე სურს მოიქცეს ეგვიპტის საქმეშიო. პარიზის მთავრობას-კი სურს რუსთა და ფრანგთა შეერთებულის ძალით ბერძენთა უკანონო სურვილს მფარველობა გაუწიოს და ინგლისის პოლიტიკას ეს ხელს უწყობს, ხოლო ევროპისთვის-კი საშიშიაო. საფრანგეთის ამგვარი მოქმედება საფუძველს აძლევს ინგლისის იმედებს კონსტანტინეპოლის არეულობის შესახებ.

ლონდონი. კერზონმა პარლამენტში განაცხადა, რომ კრიტის დრო-

ებით მართველობის პროკლამაციის შესახებ არა იცის-რა. უკანასკნელი ცნობებიდგან სჩანს, რომ კრიტში წესიერების დამყარების საქმე კარგად მიდისო.

კონსტანტინეპოლი. მინისტრთა საბჭომ უარი განაცხადა კრიტში ჯარის გაგზავნაზე, თუმცა ილდიზკიოსკი სულ სხვა აზრისა იყო. აპოკორონელ აჯანყებულთ საბერძნეთის დროშა გაშალეს და აღიარეს, რომ საბერძნეთს უერთდებითო.

პორტა დიდ საყვედურს აცხადებს საბერძნეთის მთავრობის მოქმედების შესახებ.

ფილიპეპოლი. როგორც კონსტანტინეპოლიდგან იუწყებიან, რამოდენიმე ბათალიონი მზად არის ოსმალეთის რევოლიუციონერთა წინააღმდეგ, რადგან სტამბოლში ნახეს მრავალი პროკლამაცია ამ პარტიისა და აგრეთვე პარიზიდგანაც ამბავი მოვიდა, რომ ოსმალეთის რევოლიუციონერთა კამიტეტში მოქმედების პარტიამ გაიმარჯვაო.

ბომბეი. ოფიციალურად გამოცხადებულია, რომ არც მადრასში და არც სამხრეთ ინდოეთში შავი-ჭირი არ არისო. რაჯერს-ფაშა-კი ამბობს, ბომბეეში შავი-ჭირი თანდათან მატულობსო.

---

† **ლიდია პეტრეს ასული თამამშევისა.** გუშინწინ გარდაიცვალა ქალაქის საბჭოს ხმოსნის თამამშევის მეუღლე ლიდია პეტრეს ასული. განსვენებული მთელის ათის წლის განმავლობაში სრულიად უსასყიდლოდ განაგებდა სამოქალაქო ქალთა სახელოსნოს და ძლიერ პირნათლად ასრულებდა ამ მოვალეობას. გარდა ამისა განსვენებული ლიდია პეტრეს ასული ცნობილ იყო, როგორც გულ-კეთილი და ქველმოქმედი ქალი.

ახალი ამბავი

*** **კეთილი დასაწყისი.** გუშინწინ, რუსეთის გამოჩენილის პოეტის ა. ს. პუშკინის 60 წლის გარდაცვალების დღეს წირვა-პანაშვიდი გარდახდილ იყო წმ. ნიკოლოზის სამხედრო ეკკლესიაში, რომელსაც დიდძალი ხალხი დაესწრო, ც სხვათა შორის, ადგილობრივნი დრო-გამოშვებით გამოცემათა წარმომადგენელნი. ამ უკანასკნელებს მოსვლიათ ფრიად კეთილი და სასარგებლო აზრი: ტფილისში დაარსდეს პატარა სკოლები ყმაწვილებისათვის, რომელნიც იმავ დროს თავშესაფარავიც იქნეს ბავშვებისათვის. ბ-ნ ა. პ. ოპოჩინინს ამ საგნისათვის უკვე აღუთქვამს დაუთმოს სახელმწიფო თეატრი 9 თებერვლისათვის, რომ გამართონ სალიტერატურო-მუსიკალური საღამო და იმ საღამოს შემოსავლიდან შესდგეს ცოტა რამ თანხა ზემოდ ხსენებულ კეთილ საქმის განსახორციელებლად.

*** **რკინის გზაზე მომუშავეთა მუშაობის შემცირება.** ჩვენს გაზეთში ამას წინად ნათქვამი იყო, რომ უმაღლესს მთავრობას რკინის გზებისას აზრი აქვს, რომ მომუშავეთ შეღავათი მიეცეს კვირა-უქმე დღეებსაო. ამ დღეებში ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მმართველს ბ-ნ ველენგევს უკვე პეტერბურგიდან მოსვლია უმაღლესს მთავრობისაგან მოწერილობა, რომლის ძალით ყველა რკინის გზის სახელოსნოებში შემოღებულ იქნება შემდეგი შეღავათი მომუშავეთათვის: 1) ყველა შაბათობით და აგრეთვე ყველა უქმეების წინა დღეს ყველა სახელოსნოებში სამუშაო ვადა არ აღემატება 8 საათს, რომლის განაწილება დამოკიდებულია ადგილობრივ ხელოსნების უფროსებისაგან. 2) ამ რვა საათის მუშაობისათვის მომუშავენი იმავე სასყიდელს მიიღებენ როგორც ჩვეულებრივის 10 საათის მუშაობისათვის; 3) ყოველი საათი კვირა-უქმისა, თუ კი მომუშავე ისაქმებს, ჩაერიცხებათ საათ-ნახევრად და 4) არ გამოერიცხებათ მომუშავეთ ის დრო სასყიდელიდან, რომელიც აქამდინ ერიცხებოდათ ხოლმე ანგარიშის მიცემაზე, ვითარცა მოცდენილ დროსავით.

სასურველია, რომ ეგეთივე მართებული და სინიდისიერი წეს-რიგი შემოღებულ იქმნეს ჩვენ მხრის ყველა ქარხნებში და სახელოსნოებში, სადაც დიდ-ძალი მუშა ხალხია და განსაკუთრებით საქართველოს მკვიდრნი.

*** **სავაჭრო დეპუტაციების შემოღება გორსა და ახალციხეში.** დღემდე, როგორც ვიცით, ხსენებულ ქალაქებში სავაჭრო წეს-რიგის და საზოგადოდ მოვაჭრეთა საქმეების ყურის მგდებლად იყვნენ ქალაქის სტაროსტები და მათი თანაშემწენი. ახლა ტფილისის სახაზინო პალატის მართველს თხოვნით მიუმართავს ბ-ნ ტფილისის გუბერნატორისათვის, რომ რადგან გორსა და ახალციხეში ვაჭრობა და აღებ-მიცემობა შედარებით გავრცელებულია და ამიტომ სტაროსტებს (მოურავებს) გაუძნელდებათ სხვა თავის პირდაპირ მოვალეობათა გარდა ვაჭრობისა და აღებ-მიცემობის წეს-რიგზე ყურის გდებაო, ამიტომ გთხოვთ, რომ ზემოდ ხსენებულ ქალაქებში სავაჭრო დეპუტაციები იქმნეს ამორჩეულიო. ჩვენც სიამოვნებით აღვნიშნავთ რა ამ განკარგულებას, ვუსურვებთ გორელებს და ახალციხელებს, რომ ღირსეული და პატიოსანი პირები აერჩიოთ სავაჭრო დეპუტაციის წევრებად.

*** **სასამართლოს ხარჯის რაოდენობა კავკასიაში.** კავკასიის მთავრობას განზრახვა აქვს მიჰმართოს უმაღლესს მთავრობას და სთხოვოს, რომ მომრიგებელ სასამართლოებისა და საგლეხო დაწესებულებათათვის ხარჯის გაწერის დროს მხედველობაში, იყოს მიღებული ის შემოსავალი, რომელიცა აქვს მომრიგებელ სასამართლოებს საქმის წარმოებისათვის აღებულ ფულისაგან. ამიერ კავკასიის მომრიგებელ სასამართლოებს საკმარისი ფული შესდის ყოველ წელს: ტფილისის გუბერნიას—34,135 მ. 63 კ., ერევნისას—10,688 მ. 83 კ., ქუთაისისას—37,269 მ. 5 კ., ბაქოსას—21,944 მ. 7 კ., განჯისას—11,673 მანათი 72 კაპ. დაღესტნის ოლქს—3,044 მან. 91 კაპეიკი ყარსისას—1,664 მანათი 15 კაპ. ზაქათლისას—977 მან. 23 კაპ. სულ 121,397 მ. 57 კ.

*** **ახალი კანონ-პროექტი.** მინისტრთა კომიტეტი მალე განიხილავს ახალ კანონ-პროექტს შესახებ იმ წეს-რიგისა, რომლითაც დამტკიცებულ იქმნება ხაზინისა და კერძო კაცთა უფლებანი ყარსისა და ბათომის ოლქებში. ამბობენ, ქალაქ გარემო მდებარე მიწები სახელმწიფო საკუთრებად იქმნება აღიარებულიო.

*** **საქონლის ჭირი** გაჩენილა ტფილისის მაზრის სოფ. ნორიოში. ერთის კვირის განმავლობაში, 20 იდგან 27 იანვრამდე, ჭირით ავად გამხდარა 15 ცალი სხვილ-ფეხა საქონელი და 3 დახოცილა.

*** **ძმის მოკვლა.** ამ ერთი კვირის წინედ ჩვენ მოყვანილი გვქონდა, რომ 18 იანვარს, ღამე, ტფილისის მაზრის სოფ. სართიჭალაში თოფით მოჰკლეს იქაური მცხოვრები გიგო ჩოხონელიძე. იმ ღამეს ჩოხონელიძესთან ეძინა იმისავე მწყემსს ვანო დავითაშვილს. ამ დავითაშვილმა 26 იანვარს უთხრა ბოქაულს: ჩოხონელიძე მე მოვკალი, განსვენებულის ძმის თხოვნითა და დარიგებითაო. ძმები მუდამა ჩხუბობდნენ და გაყრას აპირებდნენ. დავითმა მთხოვა, ჩემი ძმა მოჰკალიო, მომცა თოფი, 1 მანათი ფული და დამპირდა, მე გაცხოვრებ ჩემს ოჯახშიო. ღამე, როდესაც გიგოს ეძინა, თოფით მოვკალი, მერე მოვიდა გიგოს ძმა დავითი და განსვენებულს სახეში დანა ატაკა, რომ დარწმუნებულიყო, მკვდარია თუ არაო. მერე თოფი გამომართვა და დამარიგა, ასე სთქვი, ღამე ვიღაცა თათრები მოვიდნენ და იმათ მოჰკლესო. დავითაშვილი მეტეხის ციხეში დაატუსაღეს.

*** **ინსტრუქცია რკინის გზის აგენტებისათვის.** ახლად დანიშნულს რკინის გზის მიმოსვლის უფროსს ბ-ნ შაიკევიჩს შეუდგენია ახალი წესრიგის ინსტრუქცია რკინის გზის მორიგი (запасной) აგენტებისათვის, რომელნიც დღემდე გამოურკვეველ რიგზე იყვნენ სამსახურის დროს; ეს ინსტრუქცია ამ დღეებში გამოცხადებულ იქმნა, ვითარცა უფროსის განკარგულება.

*** **ბარგისა და საქონლის გამგზავნთა შეღავათი.** ყველამ იცის, რომ ამიერ-კავკასიის რკინის გზაზე დიდ ჯარიმას ართმევდნენ ბარგისა თუ საქონლის გამგზავნთ ყოველ მოცდენილ დღეს, თუ პატრონი არ გამოიტანდა თავის საქონელს და რკინის გზის სადგურებზე აცდევინებდა. ამ გარემოებამ თხოვნა მიაცემინა ხსენებულ პირებს ბ-ნ ფინანსთა სამინისტროსათვის. მინისტრს თხოვნა განუხილავს და უკვე შეუწყნარებია კიდეც და ამიერიდგან ბარგის და საქონლის ყველა პატრონებს შეეძლება უჯარიმოდ ათის დღის განმავლობაში ინახოს თავისი საქონელი თუ ბარგი რკინის გზის სადგურზე.

*** **ქალაქის საბჭო.** 27 იანვარს ქუთაისის ქალაქის საბჭომ, სხვათა შორის, განიხილა შემდეგი საგანი. ქალაქის მოურავმა წაიკითხა მოხსენება, რომლიდგანაც სჩანს, რომ ქალაქის თვით-მმართველობამ მიჰმართა სამინისტროს და სთხოვა, [illegible] საკუთარ სამკურნალოს დავაარსებდეთ ქუთაისში, ნება მოგვეცით ყველა მოსამსახურესა და მუშა კაცს წელიწადში თითო მანათი გამოვართვათ იმ პირობით, რომ ავადმყოფობის დროს ღარიბ ავადმყოფს ვუწამლოთ სამხედრო ლაზარეთში და ბ-ნ თოფურიას სამკურნალოშიო. ამაზე არ დასთანხმდა არც ფინანსთა და არც სამხედრო სამინისტრო და თავისს მხრივ ურჩიეს, ფული ისესხეთ და ეხლავე გამართეთ საკუთარი სამკურნალოვო. ქალაქის მოურავმა სთქვა: ქუთაისს ისეც დიდი ვალი აწევს, ვალის მომატებას ველარ გავბედავთ და ისევ ისა სჯობია, კვლავ მივმართოთ იმავე თხოვნით სამინისტროსაო. საბჭომ მოიწონა ეს აზრი ქალაქის მოურავს.

*** **ქუნთრუშა ტფილისში.** 22 იანვარს კავკასიის დედათა ინსტიტუტში კიდევ ავად გახდა ქუნთრუშით 4 მოწაფე ქალი. ტფილისის ქალაქის გამგეობა-კი არხეინად არის და აცხადებს, ქუნთრუშა ტფილისში შემცირდაო. მიზეზი მარტო ის განლავსთ, რომ ჩვენმა მმართველობამ არ იცის, რა ხდება თავისს ქალაქში. მოვახსენებთ საბჭოს, რომ 28 იანვრიდან ქუნთრუშით ავად გამხდარა სოლოლაკში 8 სული და ეს ქალაქის მმართველობას სრულებით არ შეუტყვია. რა ქნან? არჩევანებისათვის ემზადებიან და ქუნთრუშისათვის არა სცალიანთ...

*** **შემოწირულობა.** სოხუმის იაფფასიან წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს ვასილ ცხომარიამ და გუთუ ნორაკიძემ შემოსწირეს 8 მან. და 60 კ. სხვა-და-სხვა ნივთები, ტფილისის ფოტოგრაფმა ალექს. როინაშვილმა—„ძმური სიტყვა“ დ. მაჩხანელისა 5 მანათისა, თეოდორე გერმანოსმა 7 მანათის ფიცრები მაგიდისა და განჯინისათვის და დ. ჭავჭანიძემ და ამხანაგობამ 2 მან. და 30 კ. სხვა-დასხვა ნივთები, რისათვისაც ზემოხსენებულ პირთ თვისს უგულითადესს მადლობას სწირავს სოხუმის იაფ-ფასიან წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს გამგეობა.

*** **საქველ-მოქმედო საქმე.** ამიერ რკინის გზის მოხელეთა შორის, უფროსის ნება რთვით, შეიკრიბა 1000 მანათი ტელეგრაფის მოხელის მალჩანოვის ოჯახობისთვის. ეს ფუ-

---

თეატრის მატიანე.

„ბოშა ქალი ზანდა, დრამა 4 მოქმედებად გენგოფერისა და ბრონზინერისა, თარ. ნ. გალუსტოვის მიერ. ბენეფისი ქალ. ავალიშვილისა.

(გაგრძელება. იხ. „ცნ. ფურ.“ № 100).

—

უმთავრესი როლები პიესაში არიან: ზანდას, ოლესკუს, ბარბუს და იონელის... ზანდა ახალგაზდა ბოშა ქალია, ვნებით სავსე, ჩქარი, ბოროტი და ავი, როდესაც იმის ზნეს და პატიოსნებას ხელს ახლებენ, გულკეთილი და შემწყალებელი—ყველასთვის, ვინც კი იმის გულს მიმართავს... იმას სიმდიდრე უნდა მხოლოდ იმისთვის, რომ როგორმე მოძმეებს დაეხმაროს, ღარიბის ქოხი გაანათოს და გაათბოს. სიყვარული სრულიად დაიმონავებს... და როდესაც ვერ მიიღებს თანაგრძნობას სიყვარულზედ... ის არაფერზედ აღარ ფიქრობს გარდა თვით-მკვლელობისა... მოელვარე, ჩქარი ხასიათის ჩქარა გადასწყვეტს თავის სიკვდილს... ავტორების სურვილით ეს სიკვდილი არა ხერხდება, ხელს შეუშლიან, რომ უფრო მეტი იტანჯოს შემდეგ და სრულიად მოულოდნელად სხვებმა მოკლან. იმისი ტანჯვა დაიწყება მეორე მოქმედებიდგან, და აქედგან დაწყებული ბოლომდის მაყურებელი უცქერის სრულიად შეუსაბამოდ ცხოვრებისაგან დასჯილს ქალს... ყველა გრძნობს, რომ ეს ქალი ბედნიერების ღირსია და გარემოებას კი მწუხარების ბორკილში მიუგდია.

ამ როლს ასრულებდა ქალ. ავალიშვილისა. არტისტ-ქალს ბევრი შრომა მიუღია ამ როლის შესწავლაში, იგი ცდილობდა სავსებით წარმოედგინა ზანდას ხასიათი. მადლობის ღირსია ქალ. ავალიშვილისა ამ შრომისათვის, მაგრამ ზანდას როლი ცოტა არ იყოს არ უხდება პატივცემულ არტისტ ქალის ნიჭს. ქ-ბ-ნ ავალიშვილისას საკმარისად არ აქვს შემუშავებული მიმიური (სახის) გამოსახულება; ყოველი სიტყვა, დამშვიდებული თუ აჩქარებული, ბრაზმორეული თუ გულ-საკლავი, ყოველივე ეს არტისტ ქალისაგან გამოისახება, ხოლმე, ერთის მანერით, თვალების ერთნაირ გამომეტყველებით, ერთ-ფეროვან სახით... ზანდას როლი კი უმთავრესად ბევრს ნერვებს და ტემპერამენტს თხოულობს და განსაკუთრებით მიმიურს თამაშზედ არის დამოკიდებული. არ შეგვიძლიან არ ვუსაყვედუროთ პატივცემულ არტისტ-ქალს, რომ იგი ერთობ სასტიკად ეპყრობა ქართულ ენის კანონებს, თუმცა, მართალია პიესა ცუდის ქართულით არის ნათარგმნი, მაგრამ ეგოდენად გამოცდილს არტისტ ქართულს სცენაზედ, არ უნდა ეპატიოს ქართულ ენის დამახინჯება... ყოველ შემთხვევაში არტისტი ქალი რომ არ ჩქარობდეს და ძალზე არ მღელვარებდეს ამ ენის დამახინჯებას თავს ააცდენდა. საზოგადოდ, როგორც ზემოდა ვსთქვით, როლი ბეჯითად ჰქონდა შემუშავებული, რისთვისაც დიდი მადლობის ღირსია. მადლობა ეთქმის აგრეთვე თავის ბენეფისში ახალ პიესის არჩევის გამო.

იონელის როლს თამაშობდა ახალგაზდა არტისტი ბ. მარჯანიშვილი...

ავტორებს ეს პირი სრულიად უხასიათოდ, სუსტ-კაცად გამოჰყავთ... იმას არასფერში ეტყობა სიმძლავრე, თვით-ნებობა, ადვილად სთანხმდება დედ-მამის სურვილს, ადვილად მიზდევს გარშემო ცხოვრებას. ის მგოსანია, კეთილის გულისა, ბევრი იმედები აქვს, მაგრამ სულის ძალა კი ნაკლები... გარემოებას ვერ ეცლება თავზედ. ამგვარი კაცები ცხოვრებაშიაც უფერულად დაათავებენ თავიანთ გზას და არავითარ კვალს არ დასტოვებენ ხოლმე.

ბ. მარჯანიშვილს სახეც, ტანადობაც და სასცენო უნარიც შესწევდა ამ როლის აღსრულებაში. მხოლოდ ახალგაზდა არტისტს უფრო მეტი საყვედური ერგება, ვინემ სხვებს—ენის დამახინჯებისათვის. შეიძლება ბ. მარჯანიშვილი რომელსამე სხვა ენაზედ ლაპარაკობდეს, მაგრამ ქართული ენა, იმისი კილო, მართლ-გამოთქმა და გრამატიკა ჯერ კი არ გაგვიგონია იმისაგან და ჩვენ ამით ძალიან გაკვირვებულნი ვართ... ახალგაზდა არტისტს, რომელსაც სცენა უყვარს, რომელსაც სურს სამსახური ამ მართლა საუცხოვო ტაძარში—თუ მიუხედავად მცირე ნიჭისა და სასცენო უნარისა, უნდა ეტყობო-

ლი, თურმე, ოთხ ნაწლად უნდა გაჰყონ და სათითაოდ მის შვილების სახელობაზედ უნდა შეიტანონ ბანკში. ეს მოსაზრება სწორედ რომ საკვირველია. მოკლულის ქვრივს ეხლა უჭირს ფული, რომ შვილები გამოზარდოს. თუ კი საცოდავი ოჯახი სიმშილით დაიხოცება, ბანკში შეტანილი ფული და მისი სარგებელი რისთვის იქმნება გამოსადეგი?

*** **საკვირაო სკოლა.** საკვირველ ბედზე დაიბადა ქუთაისში საკვირაო სკოლა. ვინ გნებავთ, რომ არ სდევნიდეს ამ სიმპატიურ საქმეს! წარმოიდგინეთ, არც სახლი აქვთ საცოდავებს (ხან ერთ ალაგას მოიყრიან თავს, ხან მეორე ალაგას და ხშირად-კი სახლის უქონლობისა გამო უკანვე ბრუნდებიან და ეკარგებათ ტყუილ-უბრალოთ ეს ერთად-ერთი თავისუფალი კვირა დღე). მართალია, ქალაქმა მისცა 150 მან., მაგრამ განა 300 კაცს ეს ფული ეყოფა? სწორეთ დიდი, ძლიერ დიდი მადლობის და სიმპატიის ღირსნი არიან ის სამი-ოთხი მანდილოსანი, რომლებმაც მხნეთ მოჰკიდეს ამ საქმეს ხელი და აი აგერ ეს სამი-ოთხი წელიწადია, ძალზე ეწევიან ჰაპანს. რა დაბრკოლება გნებავთ, არ შეხვდათ ამ პატივცემულ მანდილოსნებს, მაგრამ მათგან ერთსაც წარბი არ შეუხრია, არც ერთს ხალისი არ დაკარგვია.

ეს სკოლა, დიდის ვაივაგლახით, დღესაც არსებობს, მაგრამ ვაი ამისსთანა არსებობას! სააზნაურო მასწავლებელმა დაუთმო ერთი ოთახი, მაგრამ სავაგლახო ის არის, რომ სააზნაურო სასწავლებლის შენობის პატრონი იქაურობას აქცევს და ერთი ყოფა აქვს, სახლი წამიხდინესო და თუ არ გაყარეთ, გიჩივლებთო. სწორედ შეზარავს კაცს, როცა სამასი ბავშვი მოგროვდება, იცდიან! იცდიან და უადგილობის გამო გულ-მოკლული, ტირილით ისევ უკან ბრუნდებიან. დროა, ღმერთმანი, დროა, ქუთაისის ეგრედ წოდებულმა ინტელიგენციამ გამოიღვიძოს! ბატონებო, მოიფშვნიტეთ თვალები და შეხედეთ ამ პაწიებს! ცოტა ხომ არ არის? 30 ბავშვი კარს მოგდგომია და თვალ-ცრემლიანი სულიერ საზრდოსა გთხოვთ. ნეტა არ გეცოდებათ ეს საბრალონი! თქვენ ხომ თავი მოგაქვთ, ჩვენ ვართ, რაცა ვართო! თუ თქვენა ხართ, მაშ გაუწოდეთ ხელი ამ პაწია მოქალაქეებს. გარწმუნებთ, ცარიელი პროექტებით და საბჭოში წარა-მარა კინკლაობით არა გამოვა რა და არც უთავბოლო მჭევრ-მეტყველება ასაზრდოებს ადამიანს—ამ მოკლე ხანში ისევ ეს პატიოსანი მანდილოსნები ამ სკოლის სასარგებლოთ საღამოს გამართვენ და იმედია, ვისაც გული შესტკივა ამ საქმისათვის, ის თავის წვლილს არ დაიშურებს.

*** **სამიმოსვლო საზოგადოების კრება.** 1883 წლიდგან, როცა სამტრედიიდგან ბათომს შეუერთდა კავკასიის რკინის გზა, ოზურგეთის დაახლოვებულ სადგურად გახდა „ნატანები", იმ დროიდგანვე სადგურ ნატანებსა და ოზურგეთს შუა გაიხსნა დიდი მისვლა-მოსვლა. მაშინ ოზურგეთში მხოლოდ ფოსტით იყო მიმოსვლა, რამოდენისამე წლის შემდეგ გაჩნდნენ კერძო მეეტლებიც, მაგრამ ძალზე წრეს გადავიდნენ. თითო მგზავრს ახდევინებდნენ ოზურგეთიდგან ნატანების სადგურამდე (17 ვერსია) ერთიდგან სამ მანათამდე.

ოზურგეთის საზოგადოება, შეხედა რა კერძო მეეტლების წრეს გადასულ ქცევას 1888 და 1889 წლებში, შეიკრიბა და ხელის-მოწერა გამართა: მოაგროვეს თავიანთ მკვიდრთა შორის 3800 მანათამდე და ამ ფულით შეიძინეს საკუთარი ცხენები, ეტლები, დილიჟნები, მარხილები და სხვ. ამ რიგად დაარსდა სამიმოსვლო საზოგადოება, რომელიც თითო მგზავრის თავზე 50 კაპეიკს ღებულობდა. ამასთანავე შეამცირეს ქირა მგზავრთათვის ოზურგეთის ყველა ახლო მახლო სოფლებში. წარმოება ამ საქმისა პირველად მიდიოდა ენერგიულად და წარმატებაში, მაგრამ საქმეს თან-და-თან ჩრჩილები გამოუჩნდა (ჩვენში ხომ არაფერი არ დაბოლოვდება კეთილად).

ამისათვის 1891 წლიდგანვე კითხვა აღიძრა საზოგადოებაში, რომ ამ ეტლებით დ დილიჟნებით წარმოება გაცემულიყო იჯარით იმ პირობით, რომ იჯარადარს ეტარებინა მგზავრები ყველა ადგილებზე, ოზურგეთის მაზრისა, იმ ნიხრით, როგორც საზოგადოება დაადგენდა, და მასთან მოიჯარადრე ვალდებულ უნდა ყოფილიყო, საზოგადოება უზრუნველ გაეხადა გირაოთი, ანუ საიმედო პირების თავდებობით ქონების გაფლანგვის მხრით, და იმავე წლიდგან გამოჩნდნენ მსურველები, აელოთ იჯარით საზოგადოების ქონება წლიურად 1200 დან—1500 მანათამდე, მაგრამ ეს წინადადება 1891 წლიდგან დღემდის უყურადღებოდ დარჩა.

20 ამ თვეს კრება იყო ამ საზოგადოებისა, სადაც ხელ-ახლად აღიძრა ბაასი, გაიცეს იჯარითო, წლიურად 1500 მანათი შემოგვივაო და ოთხი-ხუთი წლის განმავლობაში შვიდი რვა ათასი მანათი ფული შეგვიგროვდება და შევეძლება სხვა რამე კეთილი საქმე გამოვიგონოთ და დავაარსოთო, მაგრამ ამ აზრმა ჩაილულის წყალი დალია, რადგანაც ზოგიერთ პირებს არ ეპაშნიკათ ეს 1500 მანათი, რომელსაც მოიჯარადრე გვაძლევდა; უკეთესია ჩვენ ჯიბეში დარჩესო და წლის დამლევს სია წარვუდგინოთ საზოგადოებას: 40 ცხენი თითო 100—200 მანათი, 4 დილიჟანი თითო 400—450 მანათი და სხვა, და შედეგბა, 10,000 მანათი. რასაკვირველია, მათი მომხრეებიც ბანს აძლევდნენ: ძლიერ! კარგია, საუცხოვოა, დავსტოვოთ ძველებურად. მაგრამ მიუხედავად ამისა კრებაზე დიდ ბაასის შემდეგ საზოგადოებამ აირჩია კომისია ყოველივე ქონების შესაფასებლად და ამ კომისიის შეფასებით აღმოჩნდა სულ 7000 მანათის ქონება. 1889 წელში ყოფილა შემოტანილი საზოგადოებისაგან 3460 მანათი, ასე რომ რვა წლის განმავლობაში საზოგადოებას მოუგია (რომ ნამდვილი გამოდგეს კომისიის შეფასება) 3640 მანათი, ესე იგი წელიწადში 445 მანათი მაშინ, როდესაც იჯარით რომ გაცემულიყო 1892 წლიდან, ექვსი წლის განმავლობაში შემოვიდოდა 7200 მანათი. აშკარაა, რომ საზოგადოებას დაუკარგავს ნახევარზე მეტი შემოსავალი. 25 ამ თვეს მოხდა განმეორებითი კრება და რადგან იჯარით გაცემაზე რამდენიმე პირების მეცადინეობით უარი განაცხადეს, საზოგადოებამ მოისურვა, რომ საქმის მწარმოებლები მაინც კენჭის ყრით ამორჩეულიყვნენ, მაგრამ საზოგადოება ამისი ღირსიც ველარ გახდა, კრება უთანხმოებით დაიშალა, დარჩნენ მხოლოდ ერთი მესამედი წევრნი, რომლებმაც დაადგინეს განაჩენი, მმართველობა ებარის ძველებსო. ეჭვი არ არის ხვალ და ზეგ ამ განაჩენს ჩამოსტარებენ და თითო თითოთ მოაწერინებენ ხელს მათი—სურვილის წინაამდეგ და ამას ეძახიან საქმის გაკეთებას. ეს გაკეთება-კი არა, დაღუპვაა!

სასურველია, იმ პატივცემულ პირებმა, რომლებმაც არ დაიზარეს ამ საქმისთვის თავიანთი შემწეობა და ამ ჟამად იმყოფებიან ზოგი ტფილისში, ბათომში, სოხუმში და სხვა ადგილებში და ხსენებულ კრებაზედ არ იყვენ, დრო არ ჰქონდათ, რომ დასწრებულიყვნენ და კრეაზე საქმის განხილვაში შესულიყვნენ, ამ პირებმა თავიანთი აზრი და სურვილი გამოაცხადონ გაზეთის საშუალებით: კარგი არის თუ არა, რომ ეს საქმე გაიცეს იჯარით? საჭირო არის თუ არა, ამ საქმის მმართველნი დახურულ კენჭის ჩატარებით იქმნენ არჩეულნი, თუ არჩეულ იქმნენ შინაურულად, ორი სამი კაცის სიტყვით? ვისაც გული შესტკივა ამ საჭირ-ბოროტო საქმეზე, ისინი უეჭველია ყოველ ღონის ძიებას მოიხმარენ, რომ ეგ საქმე მტკიცე და მართებულ ნიადაგზედ დამკვიდრდეს.

*** **სახადი შემახიაში** გაზეთ „ნორდ-დარში" დაბეჭდილია, რომ ამ ჟამად თურმე შემახიაში საშინლად მძვინვარებს სახადი. თითქმის არ არის სახლი, რომ ავადმყოფი არ იყოს. ამ დღეებში ერთს ოჯახში გარდაიცვალა მამა, ორი დღის შემდეგ მისი მეუღლე. დარჩათ ოცლოდ ოთხის წლის ბავშვი. მშველელი და გულშემატკივარი არსად არისო, დასძენს გაზეთი. ქალაქის სასანიტარო მდგომარეობას ხომ ნულარ იტყვით. მთელს ქალაქში საშინელი უსუფთაობა არის.

*** **სამეურნეო საზოგადოება.** ამ დღეებში დაიწყება საგანგებო კრებები „კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებისა" საგანი კრებისა არის თამბაქოს მოყვანის საქმე. კრებაზედ მოწვეულნი არიან თამბაქოს პლანტატორები ამიერ და ჩრდილო კავკასიისა.

*** **შემოწირულობა.** „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების" მუზეუმისათვის ბ-ნს თ. სახოკიას ფრიად საინტერესო ნივთები შემოუწირავს ამ დღეებში, სამურზაყანოში შეძენილნი. მოგვყავს სია ამ საინტერესო ნივთებისა და მოკლე აღწერა მათის დანიშნულებისა.

1) პატარა ქვაბია სპილენძისა, რომელშიაც ნახევარი ბოთლი წყალი ძლივს ჩაეტევა. სამურზაყანოში ამ ქვაბს „ჟინის ქვაბს" ეძახიან. „ჟინი" (ზეციური) სალოცავია სამურზაყანელთა. ეს არსება, სამურზაყანელთა რწმუნებით, განუსაზღვრელის ძლიერებით არის მორჭმული; მას მორჩილობენ: ცა და დედა-მიწა, ხილულნი და უხილავნი, სუსტნი და ძლიერნი. „ჟინს" ხორციელ ადამიანის მოთხოვნილებაცა აქვს, მაგალითად, სჭამს საჭმელსა, სასმელს ეწყობა. ყოველი ოჯახი ცდილობს მისის გულის მოგებას და გამასპინძლებას. ეს ქვაბი რკინის საკიდელათი სახლში ზემო თაროზე ჰკიდია ხელ უხლებელი. სამურზაყანელის აზრით, „ჟინი" „ჩამობრძანდება ხოლმე და ამ ქვაბში იხარშავს უჩინრად ღომს, ხორცს და საზოგადოდ, რაც მოუნდება. ეს ქვაბი წმინდა ნივთად მიაჩნიათ სამურზაყანოში. ისე ექცევიან, როგორც ხატს.

2) ორი ბოძალი (რკინისა) წმ. გიორგისა. სამურზაყანელის აზრით, ქუხილის დროს წმ. გიორგის ხელში უჭირავს რკინის ბოძალი (ხან დიდი, ხან პატარა) და დასდევს რაშით ეშმაკსა, ბუზად ქცეულსა, დაღლილი ეშმაკი საცა დაჯდება, წმ. გიორგი ესვრის ბოძალს და შემუსრავს, როგორც ეშმაკს, ისე მისგან წაბილწულ ალაგსა. ამ ბოძლებს სამურზაყანელნი (და, საზოგადოდ, მეგრელნი) მჭედლებს აკეთებინებენ და სწირავენ იმ ეკლესიებს, რომლებიც წმ. გიორგის სახელობაზე არის აგებული.

3) ვერცხლის ძაფი. ავადმყოფის პატრონი სამურზაყანელი წმ. გიორგისა ჰპირდება, მავანი (სახელი და გვარი) ავადმყოფი მომირჩინე და მისს სიგრძე ვერცხლს შემოგწირავ, შენმა მადლმა, შენს დღეობაშიო.

*** **მადლობის გამოცხადება.** ბ. რედაქტორო! ნება მიბოძეთ თქვენ პატივცემულ გაზეთ „ცნობის ფურცლის" საშუალებით მადლობა გამოვუცხადო კნეინა ანასტასია გ. მხეიძისას, რომელმაც კეთილ ინება და მათი თაოსნობით ახალ-სენაკში საქველ მოქმედო მიზნით გამართულ საღამოს შემოსავლიდან გადასცა ერთი თუმანი ბ. ივლიანე გოგოლაშვილს ჩემდა სასარგებლოთ. მადლობას ვუცხადებ აგრეთვე, როგორც ბ. ივლიანე გოგოლაშვილს, რომელმაც თუმნის გარდა შეაგროვა ნაცნობებში 22 მ. და 50 კ. ჩემდა სასარგებლოთ, ისე ყველა იმ პირთ, რომლებმაც არ დაიშურეს თავიანთი წვლილი შორეულ ჩრდილოეთში მყოფ თანა მემამულეს დასახმარებ-

---

დეს შრომა, ცდა, სურვილი გაუმჯობესობისა და არა ეგეთი გულგრილობა, როგორსაც ჩვენ ვატყობთ არტისტს...

ოლესკუ ბრალ-მდებელის როლს თამაშობდა ბ. ალექსი-მესხიშვილი და როგორც ნიჭიერ არტისტმა სავსებით დახატა როლი და შთაბეჭდილებაც დიდი იქონია მაყურებლებზედ. გრიმი, მიხვრა-მოხვრა, სახის გამომეტყველება ყოველივე მწყობრად და შესაფერად ჰქონდა არტისტს და ზოგიერთ სცენებში რომ ხმის ავადმყოფობას არ დაეშალა, ათასჯერ უფრო მეტს სიამოვნებას გვაგრძნობინებდა... ოლესკუს როლი ერთ საუკეთესო როლად ჩაეთვლება არტისტს ამ უკანასკნელ ოთხიოდე წლის მოღვაწეობაში.

ძალიან კარგი იყო თავისს პატარა როლში ბ-ნი ყიფიანი და ბევრი ხელოვნებაც გამოიჩინა.

ნოთარას როლს თამაშობდა ბ-ნი გედევანიშვილი—ეს არტისტი თავის მოვალეობას ყოველთვის სინიდისიერად ასრულებს; როლს შესაფერად თამაშობს, როლი ყოველთვის იცის და ხელოვნურადაც თამაშობს. წუხანდელ წარმოდგენისა გამო უნდა შევნიშნოთ, რომ ნოთარა კვდება მორფით მოწამლული. ასეთის საწამლავით სიკვდილი ძალიან დამშვიდებულია, არავითარს ხელების გრეხას, სახის მანჭვას და მუცელზე ხელების ტაცებას არ გამოიწვევს, არამედ დამშვიდებულად მიიძინებს და კვდება.

სიამოვნებით მოვიხსენიებთ ბ.ნს მჭედლიშვილს, რომელმაც ჩინებულად ითამაშა რუმინეთის გლეხის პატარა როლი. არა უშავდა-რა ბ-ნ კანდელაკს მოხუც მიხაის როლში.

დანარჩენი არტისტები თამაშობდნენ უმნიშვნელო როლებს და უმნიშვნელოდაც, უგერულად ჩაატარეს. რუმინეთის არისტოკრატები ფრაკებში უფრო სხირტლაძის რესტორანის იმერელ ლაქიებს ჰგვანდნენ, ვინემ არისტოკრატებს.

ამ წარმოდგენას აშკარად ეტყობოდა, რომ რეჟისორს უფრო მეტი ყურადღება მიუქცევია. უფრო კარგათ, მწყობრად წავიდა ამ პიესის წარმოდგენა, ვინემ სხვა პიესებისა ამ სეზონში, მხოლოდ უკანასკნელმა მოქმედებამ ვერ მოახდინა ჯეროვანი შთაბეჭდილება, რადგან თავისს დროზე ვერც რეპლიკებს იძლეოდნენ მოთამაშენი და ვერც მიხვრა-მოხვრას ახერხებდნენ. მაგ. გლეხის ნასროლი ტყვია იონელის მაგიერ უნდა მოხვდეს ზანდას (ქ. ავალიშვილისა) და ეს-კი ისე უხერხულად მოხდა, რომ ტყვია ბ-ნ მარჯანიშვილს მოხვდა და ქ-ნ ავალიშვილისამ-კი გულზე ხელი იტაცა. მეორე უხერხულობა, ყველამ უნდა იცოდეს, რომ როდესაც კაცს ტყვია მოხვდება, წააქცევს ერთბაშათ და არტისტი ქალი-კი ზეზე იდგა...

რაც შეეხება პიესის მოწყობას, სცენის მორთვას და საზოგადოთ mise en scenc-ა გემოვნებით და გულმოდგინეთ იყო მომართული და ამ გარემოებას სიამოვნებით აღვნიშნავთ. აშკარაა, რომ ოღონდ სურვილი იყოს, თორემ დეკორაციებიც მოიპოვება, მორთულობაც, მოწყობილებაც და სხვა მრავალი წვრილმანები, რომელნიც ასე საჭირონი არიან ჯეროვანის შთაბეჭდილების მოსახდენათ.

მეტის მეტად ცუდი შთაბეჭდილება მოახდინა პიესის ენამ, რომელიც ჩიქორთულს ჰგავდა უფრო, ვიდრე ქართულს. პიესის მთარგმნელი, თეატრისავე სუფლიორი კ. გალუსტოვი, რა თქმა უნდა, დიდის მადლობის ღირსია იმ შრომისათვის, რომელიც გაუწევია პიესის თარგმნით და ვუსურვებთ, რომ კვლავაც ეთარგმნოს მრავალი პიესები. ამ ჩვენს ყოფაში ისე არა არის-რა საჭირო, როგორც შრომა და მეცადინეობა, მაგრამ ყოვლად შეუწყნარებელია ამ შემთხვევაში დრამატიულ კომიტეტის საქციელი. ნუ თუ მთელს კომიტეტში კაცი არ მოიპოვებოდა, რომ პიესა გადაეკითხნათ და ენა შეესწორებინათ, ცოტაოდენი გადაშალაშინების მეტი ხომ არა მოუნდებოდარა; თუ თვით ისე არიან „საქმეებში" გართულნი, რომ დრო არა ჰქონდათ, სხვას მაინც მისცემდნენ ის დალოცვილები პიესას გადასაკითხად. სხვა რაღა აქვთ „საზრუნველ საქმედ", თუ არ ენის გასწორება და გაშალაშინება. დიდი ცოდოა, სირცხვილია, სხვა რომ არა ვსთქვათ-რა!.

წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწრო. მოზენეფისეს მიართვეს რამდენიმე საჩუქარი. წარმოდგენა (4 მოქმედება იყო) პირველ საათზედ გათავდა. ესეც არ არის შესაწყნარებელი.

ლით. ეს სულ, 32 მ. და 50 კ. უკვე მივიღე დეკემბრის პირველ რიცხვებში.

მოსკოვის სტუდენტი რაჟდენ ქუთათელაძე.

*** **მადლობის გამოცხადება.** ბ-ნო რედაქტორო! ნება გვიბოძეთ, თქვენის პატივცემულ გაზეთის შემწეობით გულითადი მადლობა გამოვუცხადოთ შემდეგს რედაქციებს: „Новое Обозрѣніе-ს, „კვალისას" და „მწყემსისას" გაზეთების უსასყიდლოდ გზავნისათვის წარსულს წლებში. იმედი გვაქვს, რომ ახალწლიდგანაც ჩვეულებისამებრ გამოგვიგზავნიან გაზეთებს ქართველ სტუდენტებს ტომსკის უნივერსიტეტისას.

*** **წისქვილების სიმცირე.** ტფილისის მეწისქვილეები ფუთ საფქვავზე ამ ჟამად ხუთ შაურს ახდევინებენ ხორბლის პატრონთ. თავის დღეში ორ შაურზე ზევით არ ასულა ფუთზე საფქვავის ბაჟი. ლამის არის, შიმშილით ამოხოცონ მეტადრე ღარიბნი მკვიდრნი ტფილისისა.

*** **კეთილი საქმე.** იანვრის 27 სოფ. ბლევრეკისში (გორის მაზრა) გაიხსნა სამრევლო და საეკლესიო სკოლა ადგილობრივის მღვდლის მამა სამსონ კენჭაძის თაოსნობით და მეცადინეობით, ნებართვისამებრ უმაღლესის მთავრობისა. ადგილობრივ მღვდლისაგან იყვნენ მოწვეულნი ბლოღჩინი მღვდელი მანასე კაპანაძე, საპატიო პირნი და მრევლი თავიანთ ყმაწვილებითა. შემდეგ პარაკლისისა და მრავალ ჟამიერისა მღვდელმან ს. კენჭაძემ წარმოსთქვა გრძნობიერი სიტყვა, რომლითაც განუმარტა მსმენელთ მნიშვნელობა სწავლისა და სარგებლობა ახლად გახსნილის სკოლისა; შემდეგ სხურებისა სკოლის შენობისა და დამსწრეთა, ხალხი ფრიად კმაყოფილი დაიშალა. გახსნისათანავე სკოლისა ოცმა შეგირდმა, ქალმა და ვაჟმა, მოიყარეს თავი, სწავლა მეორე დღიდგანვე დაიწყო და ოთხი შეგირდიც მოემატა. დიდი მადლობის ღირსია მამა სამსონ კენჭაძე ამისთანა კეთილ ღვაწლისათვის და უხვის შეწირვისათვის, რომელსაც აღუთქვამს და შეუწირავს ყოველ წლივ, ვიდრემდისინ არსებობდეს სკოლა, ოცდა თხუთმეტი მანათი, სამის წლით დაუთმია თავის საკუთარ შენობაში ერთი ფართო და რიგზედ მოწყობილი ოთახი და რაც მას მოუნდება ამავე ხანში შეშა. აგრეთვე შეუწირავს ხსენებულისავე სკოლისათვის ერთი დღიური საკუთარი სარწყავი მიწა საბოსტნეთ და სწავლითაც თავათვე ასწავლის უსასყიდლოთ. ღმერთმან ჰქმნას, რომ მრავალთ მიებაძნოთ ამისთანა კეთილ საქმისათვის და მით გამრავლებულიყოს ჩვენს უვიცს და დავარდნილ ერთა შორის სამრევლო სკოლები, რომელთაც, რაღა თქმა უნდა, დიდი სარგებლობა შეუძლიანთ მოგვიტანონ.

სასამართლოს მატიანე.

ჩვენ შევიტყეთ, რომ ტფილისის სამოსამართლო პალატის მდივანი ბ-ნი არუშოვი უხიავს განურჩდ დ. ი. მუსხელიშვილს თანამდებობას აღსრულების დროს შეურაცხყოფა მოაყენა. საქმე გადაეცა ტფილისის ოლქის სასამართლოს პროკურორს.

—

12 თებერვალს ოლქის სასამართლოში დანიშნულია საქმე გაზეთ „კავკაზის" რედაქტორად ნამყოფის ი. მალიუტინისა და იმავე გაზეთის თანამშრომლის ილია ბახტაძისა, რომლებსაც ნათეს ვექილის თანაშემწე გიორგი გვაზავა აბრალებს გაზეთის საშუალებით ცილი დამწამესო.

—

29 იანვარს ოლქის სასამართლოს უნდა გაერჩია ქ-ნ მილოვის საჩივარი თავის ქმარზედ. ქ-ნი მილოვისა სთხოვს სასამართლოს, რადგანაც ქმარმა სახლიდგან დამითხოვა, საცხოვრებელი ფული უნდა მაძლიოსო. ეს საქმე წინადაც იყო დანიშნული გასარჩევად, მაგრამ სამი მოწმე არ გამოცხადდა სასამართლოში და საქმე გადასდეს. ესლა თუმცა მოწმებიც მოვიდნენ, საქმე მაინც გადიდო სასამართლოს წევრის გუდიმ-ლევკოვიჩის ავადმყოფობისა გამო, რომელსაც საქმე უნდა მოეხსენებინა სასამართლოსთვის.

სამეურნეო ცნობები.

—

დასეტყვილ ხეხილების და ხეების გადარჩენა ასე უნდა: დამტვრეული და დაზიანებული სეტყვისაგან ადგილები უნდა გაილესოს ხის ფისით. ეს ფისი ასე უნდა მომზადდეს: აიღებთ ქონს, ფისს და წმინდა სანთელს (ერთი წილი ღორის ქონი, ერთი წილი სკიპიდარი, სამი წილი სანთელი და ექვსი წილი ფისი). ფისის მაგიერ შეიძლება თიხა იხმაროთ, რომელსაც შეურევთ ოდნავ წყალ-ნარევ ძროხის ნაკელს. ამ ნარევით უნდა გაილესოს ხეხილის ის ადგილები, რომელნიც დასეტყვილი და დაზიანებულია. რა თქმა უნდა, წასმა მანამ უნდა, სანამ დაზიანებული ადგილები ჯერ კიდევ ახალია და არ გამხმარა.

—

ერბოს და კარაქის შენახვა დიდხნობით. ვინ არ იცის, რომ ერბო და კარაქი, თუ დიდხანს ინახება, მალე ფუჭდება და მძაღდება, რითაც დიდი ზარალი ეძლევა მეურნეთა. ან დროისით უნდა გაჰყიდოს, რაიცა ხშირად მოუხერხებელია, რადგან ვაჭრები ჯეროვან ფასს არ იძლევიან, ან არა ერბო, თუ დარჩა, მალე ფუჭდება და ასე თუ ისე მეურნეს ყოველ შემთხვევაში ზარალს აძლევს.

ამ ჟამად ევროპის მეურნენი ხმარობენ კარაქისა და ერბოს დიდის ხნობით შესანახავად შემდეგს ფრიად მარტივს საშუალებას. ეგ არის სრულებით უვნებელი და უფერო სითხე კრიზოლეინი (кризолеинъ). ამ კრიზოლეინს ოდნავ გაშლიან წყალში და ზედ გადაასხმენ ერბოს ანუ კარაქს, რის შემდეგ შეიძლება ისინი ინახებოდეს გაუფუჭებლივ რამდენსამე თვეს. კარაქს და ერბოს კრიზოლეინისაგან არავითარი ცვლილება არ ეტყობა, არც გემოში, არც ფერში და არცა სხვა რამეში. ეჭვი არ არის ეს საშუალება დიდს შეღავათს მისცემს ჩვენს მეურნეებს. კრიზოლეინი ყველა აფთიაქებში იყიდება და იაფიც არის.

საოჯახო ცნობები

სხვა-და-სხვა ლითონის გაწმენდა.

სპილენძის ჭურჭელი, კარგია, რომ სოდის წყლით გაირეცხოს. ოთხ ლიტრ ნახევარ წყალს ერთი კოვზი სოდა უნდა გაერიოს. გასაპნული მჩვარი უნდა დაიწოს წმინდა ქვიშაში და ამ წყლითა ხეხოს სპილენძი; შემდეგ სუფთა წყალი გადაავლოს და გააშროს.

თუ სპილენძს მწვანე ფერი დააჩნდა, ამის გადასაყვანად ძმარ-წყალი უნდა იხმაროს.

—

ცინკის გასაწმენდად სამოცი წილი წყალი და ათი წილი გვარჯილის მჟავედი (селитрянная кислота) (წონით), უნდა აირიოს ერთმანეთში. ეს შედგენილება უნდა წაესვას ცინკს ჯოხზე დახვეულ მჩვრით და მეორე დღემდის ისე დასტოვოს. მეორე დღეს სუფთა წყლით უნდა გაირეცხოს.

გამოსადეგი ცნობა

მარმარილოს გაწმენდა.

ფერადი მარმარილო კარგად იწმინდება შემდეგის საშუალებით:

1. უნდა აიღოს ორი წილი ნახშირ მჟავე სოდა (углекислая сода), ერთი წილი წმინდად დანაყილი შირიმის ქვა (пемза) და ერთი წილიც დაფქვილი ცარცი. ჯერ უნდა გაცრას წყალი დასხსას და მერე შიგ სოდა და შირიმის ქვა ჩაიყაროს ყველა. ეს ფაფად აიზილოს და ამ ფაფით გაიხეხოს მარმარილო; ხოლო მას უკან საპონ წყლით გაირეცხოს იგი.

2. მარმარილოზედ დაწნეული ქონიანი ლაქები კარგად ამოჰყავს ისპანიურს უმარილს (испанскія бѣлила), ბენზინში არეულს.

ისპანიურ უმარილს დაშლილ ხლორიან კირთან (хлористая извѣсть) არეულს და შემდეგ მზეზედ გამხმარს ყველა გვარი ლაქა ამოჰყავს მარმარილოდამ.

თეთრი მარმარილო ამ რიგად იწმინდება. ამერიკული ნაცარტუტის მარილი (американскій поташъ) ადუღებულ წყალში უნდა გაიხსნას, ამას შიგ საპონი ჩაერთოს და როცა ეს ნარევი გაცივდება, მაშინ მიუმატოს ისპანიური უმარილი და ეს შეზავებული თეთრ მარმარილოს ფოხით წაესვას. რამდენსამე დღეს ასე დარჩეს და შემდეგ სუფთა წყლით გადირეცხოს. თუ ამ საშუალების ერთ ჯერად ხმარებით მარმარილო არ გაიწმინდა, მაშინ ეს ხერხი ხელ-ახლად გაიმეოროს, ვიდრე მარმარილო გაიწმინდებოდეს.

წმინდად დანაყილი შირიმის ქვა პროვანსიის ზეთში არეული, (прованское масло) მშვენიერ ელვარებას აძლევს მარმარილოს.

განცხადებანი

მასწავლებელი

მიხეილ ნასიძე

ამზადებს მოწაფეებს ალექსანდრეს სასოფლო ინსტიტუტში შესასვლელად. მოწაფეს უნდა ჰქონდეს დასრულებული სამოქალაქო სასწავლებელი.

ადრესი: ქ. ტფილისი, მიხეილის ქუჩა, სახლი ანდერსონისა, № 149.

გამოვიდა და იყიდება საქართველოს ყველა წიგნის მაღაზიებში

ვალერიან გუნიას

შედგენილი და გამოცემული

საქართველოს კალენდარი 1897 წ.

♦ კალენდარი ღირს 50 კაპ., ყდით 60 კაპ. ♦

მთავარი საწყობი გამომცემლისა: ტფილისი, ფრეილინის ქ. № 13.

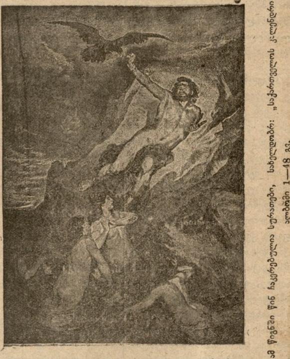

ამ წიგნში წინ ჩაკერებულია სურათები, სახელდობრ: „საქართველოს კალენდარი" ... 1—48 გვ.

ეს წიგნი შეიცავს 566 გვერდს დიდის ზომისას, რომელზედაც მოთავსებულია სხვა-და-სხვა მრავალ საკალენდარო, სასარგებლო და საჭირო ცნობათა გარდა სალიტერატურო ნაწილიც. კალენდარი დასურათებულია 78 ნახატით.

ПЕРВЫЙ ВЪ РОССІИ ЖУРНАЛЪ, ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ КРАСКАМИ.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1897 ГОДЪ НА

X-й годъ изданія. **„СѢВЕРЪ".** X-й годъ изданія.

ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫЙ ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ЖУРНАЛЪ.

Въ 1897 г. журналъ будетъ выходить въ томъ же форматѣ на веленевой бумагѣ и въ изящной обложкѣ.

Въ литературномъ и художественномъ отношеніяхъ редакція неуклонно будетъ стремиться дать своимъ подписчикамъ наиболѣе выдающіяся произведенія писателей и художниковъ, какъ русскихъ, такъ и иностранныхъ, за силу таланта и извѣстность которыхъ достаточно говорятъ такія имена какъ: Н. А. Александровъ, А. В. Амфитеатровъ (Old gentleman), А. Афанасьевъ, И. Бунинъ, Ю. Бѣляевъ, Васильковскій, Ѳ. Карѣевъ, А. А. Коринфскій, А. В. Кругловъ, К. И. Льдовъ, В. С. Лихачевъ, В. И. Немировичъ-Данченко, В. Никольскій, И. Позняковъ, И. Н. Потапенко. гр. Е. А. Саліасъ, К. К. Случевскій, М. Славинскій, проф. Н. Сорокинъ, К. Фофановъ, О. Чюмина. І. І. Ясинскій и художниковъ: проф. К. Айвазовскій, В. М. Васнецовъ, М. А. Зичи, Н. Н. Каразинъ. К. Кондратенко, проф. Л. Лагоріо, проф. В. Маковскій. проф. А. Мещерскій, академикъ А. И. Новоскольцевъ, проф. Г. Семирадскій. проф. П. Сверчковъ, Н. Соколовъ, Шильдеръ, проф. И. И. Шишкинъ и др. произведенія которыхъ были помѣщены въ 1896 г.

Въ 1897 г. подписчики журнала „Сѣверъ" получатъ:

52 №№ роскошно иллюстрированнаго журнала, изъ которыхъ съ цвѣтными и тоновыми рисунками извѣстныхъ художниковъ 12 №№

Съ № 1-го будетъ печататься большой новый историческій романъ нашего извѣстнаго писателя и сотрудника „Сѣвера" Гр. Е. А. Саліаса:

„ВТОРАЯ САЛТЫЧИХА"

12 №№ ежемѣсячнаго журнала **„ПАРИЖСКІЯ МОДЫ"** со множествомъ рисунковъ въ текстѣ, выходящихъ одновременно съ однимъ изъ извѣстныхъ парижскихъ модныхъ журналовъ, съ которымъ редакція вошла въ соглашеніе.

12 №№ Выкроекъ, узоровъ, рукодѣлій, вышивокъ и монограммъ на отдѣльныхъ листахъ.

12 №№ ежемѣсячнаго журнала **„ХОЗЯЙСТВО и ДОМОВОДСТВО"**, въ которомъ будутъ даваться всѣ полезные совѣты и указанія, необходимыя для сельскаго хозяйства и домашняго обихода.

12 томовъ **„БИБЛІОТЕКИ СѢВЕРА"**, каждый томъ объемомъ отъ 10 до 15 листовъ убористой печати, въ которыхъ будетъ дано:

Собраніе романовъ

ГЕНИКА СЕНКЕВИЧА:

1) „Огнемъ и Мечемъ" историч. ром. въ 4 ч. 2) „Потопъ" истор. ром. въ 3 ч. 3) „Панъ Володыевскій" историч. ром. въ 3 ч.

Романы эти, не говоря уже объ ихъ глубоко захватывающемъ интересѣ, представляютъ весьма цѣнное пріобрѣтеніе для библіотеки каждаго читателя.

Въ отдѣльной продажѣ подобныя изданія стоютъ не менѣе 12 руб.

КРОМѢ ТОГО ПОДПИСЧИКИ ПОЛУЧАТЪ

БЕЗПЛАТНО:

12 художественныхъ премій — **КАРТИНЪ ВЪ КРАСКАХЪ,** исполненныхъ новѣйшими усовершенствованными фото-и хромотипическими способами.

Несмотря на необходимость весьма большихъ затратъ для такого дорогого и роскошнаго изданія

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА ОСТАЕТСЯ ПРЕЖНЯЯ:

6 р. Безъ доставки въ С.-Петербургѣ.	Допускается разсрочка: при подпискѣ—4 р., къ 1-му Іюня 3 р.	Съ доставкою и пересылкою во всѣ города **7 р.** За границу 11 р.

Адресъ Главной конторы жур. „Сѣверъ": Спб. Екатерининская, 4.

Редакторъ Н. А. Александровъ Издатель Н. Ѳ. Мертцъ.

(6—6).

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 30-го Января 1897 г. სტამბა მ. შარაძის და ამხ. ნიკ. ქ. № 21 რედაქტორ-გამომცემელი ვალ. გუნია.